

PEST, AUGUSTUS 1.

32. szám.

II. FÉLÉV. 1861.

Megjelenik e lap hetenkint egyszer: esütörtökön. Előfizetési díj: helyben félévre 1 frt 31 kr., s egész évre 2 frt 62 kr. a. ért.; vidékre postán félévre 1 frt 66 kr., s egész évre 3 frt 32 kr. a. ért. Az előfizetési pénzek a Szent-István-Társulat ügynöki hivatalába (Lipót-utca, 8. sz.) bérmentesen, a lap szerkesztését illető levelek pedig a „Katholikus Néplap” szerkesztőségéhez (Pest, Zöldfa-utca, 14. sz.) intézendők.

Családképi vázlatok.

V.

(Vége.)

Mindenből, a mi sok, az megárt; azért szükséges, hogy a szív érzelmeit az okosság szabályozza, nehogy az, minek orvosszerül kellene szolgálnia, méreggé fajuljon; ilyené pedig válik, mihelyt az ész a természet által kijelölt határokon túlesap. „Kemény, mint a pokol, a buzgó szerelem — mond az irás — tüze, mint a mindent megemészthető égi tüze.” Ha e tűz, melyet féltékenységek szokás nevezni, egyszer kigyult, ember legyen, ki azt eloltja. „Három dologtól félt szívem, és a negyedikről rettegett az arcom,” és ez utolsó helyre teszi „a gyanakodó asszonyban a nyelvnek ostorát.” Így szól tapasztalásból a bölcs Sirák. Az, ki az emberi boldogságnak örökös ellensége volt, hinti el e konkolyt a tiszta buza közé: átváltozva a világosság angyalává, végzi ördögi munkáját, alásván a békés családok nyugalmát. Féreg mardossa a féltékeny szívet, mely örökös nyugtalanságával, mint az epe, mindent megkeserít. Nincs e szívbetegségnek Istenen kívül más orvosa. Ráállenek az ilvenre az irás szavai: „Sirván sirt éjjel és az ő könyhullatási az ő orcáján; nincs, ki vigasztalja őt.” Jaj, ha egyszer abban sem bízunk, kivel szívet cserélünk! Nem akarván osztozni mással egy oly kincs felett, melyet sajátjának ismer, keseríti napjait, sokszor minden alap nélkül, merő gyanuból, mit a rágalom keltett egyiknek vagy másiknak szívében. Nem ritkán a testalkat, még inkább a különböző életkor zudítja fel a szív hullámaait; és azután Isten veled, házi béke, csend s nyugalom! Az ily lelki beteg, mint a pók, a virágból is mérget merít, mindent homályosan lát, azért rosra is magyaráz; körülvesz hálójával, minden léptedet számba veszi. Jaj neked! ha minden mozdulatodról számot adni nem bírsz, nem lesz maradásod. „En aluszom, de szívem virraszt” — mondá Salamon, vázolni akarván a kedély peklát, melyről sz. Bernard azt mondja, hogy az ideiglenes pokolból az örökkétartóba egyengeti az utat. Lehet, hogy az ily szerencsétleneket tartotta szeméi előtt Theophil, mi-

kor azt mondja: „Bizonyos vagyok benne, mert tapasztalásból szólok, hogy sokan a házasság életben nagyobb és tartósbb kínokat szenvednek, mint legtöbben Krisztus vértanúi közül.” Vajha tehát ezek is hasonló lelkülettel végeznék a szenvedés iskoláját, hogy egykor a próbatét végeztével a győzelem pálmalombját kiérdemeljék!

De fájdalom! ki nem tudja, miszerint a nyavalya, a mily kis forrásból ered, ép oly szomorú események szülőanyja szokott lenni? Álljon itt a példák özönéből csak egy, melyet a nagy Pázmány felhoz: „Az ifjabb Theodosius császár szokatlan nagyságu almát ajándékozott feleségének; az asszony pedig azt valami Paulinus nevezetű udvari főembernek adá. Paulinus nem tudván az egész dolgot, és kedveskedni akarván a császárnak, azt Theodosiusnak ajándékozta. Megkérde azért a császár az ő feleségét, hogy hová tette legyen az almát? Azt felelé, hogy megette, és esztelenül esküvel is bizonyította. Akkor a császár az almát előmutatá, és fölébredvén benne a féltékenység lelke. Paulinus azonnal megöleté, feleségét pedig elűzé, ki azután Jerusalemben szentül végezte életét. Lám — teszi hozzá a nagy érsek — aprólékos dologból mi következik! Legtanácsosabb arra nézve, ki e bajtól házát őrizni akarja, ha annak utját elzárja, a hirmondók elől fülét besövényezi: mert a ki könnyen hisz, könnyen csalatkozik. Sz. Pál is azt mondja: „Senki titeket meg ne csaljon hiábavaló beszéddel.” E mellett ha házastársa iránt nyílt szívé; mert a titkolódzás bizalmatlanság jele, azért gyanut gerjeszt. Nem is áll mindig nyomában; mert ha az jó, akkor fölösleges, ha rossz, akkor ugy is hiában történik. — A multat sem kell fölmelegíteni; a mi megtörtént, maradjon feledve. Azt tartják: elmult esőnek nem kell köpönyeg. — Hárits el minden botránykövet az utból, melybe az ily gyenge lélek ütődhetnék; mert sokszor a legártatlanabb szó, lépés stb. lángra gyújtja ez indulatot, melyet maga az idő is táplál és csak igen ritkán gyógyít.

Legszebb ékessége és egyuttal édessége a házasság életnek a tántoríthatlan hűség egymás iránt, melyet ő

Isten színe előtt fogadnak és az élet minden körülményei közt meg is tartani kötelesek. Ezért azt irás a családot „berekesztett kerthez, bepecsételt kuthoz hasonlítja,“ úgy mint melyekhez avatlanak hozzájárulása, része nincs. A pogányok, daczára minden feslettségöknek, nagy becsben tartották e szép erényt. Így Artemisia királynéről föl van jegyezve, hogy férje halálakor annyira volt, miszerint a leghíresebb szónokokat hívatta össze, hogy dicséretét hangoztassák; a sirboltot, melyet számára emeltetett, a világ egyik csodájának tartották; utóbb esontjait porrá törötte és borba keverve megitta, mintegy új életet akarván azokba önteni és élő koporsóba zární. A régi patriarchák annyira őrizték ez erényt, miszerint a házastársaknak kedvencz szokásuk volt egy sirba temetkezni, hogy a halál után se legyenek egymástól elválasztva. Hajdanta az új házások elé tüzet és vizet tettek, és mindkettőt meg kellett érinteniök, jelül annak, hogy jó- és balsorsban egyiránt fognak osztozni és holtig együtt maradni. Nálunk a hűséget a gyűrűcsere jelképezi. A gyűrű köralakjánál fogva a halhatatlanság s az elválaszthatatlanság jelképe; s különösen a házásoknál arra czéloz, hogy valamint az összeolvasztott s kerekded alaku gyűrűnek nincs, úgy az ő hűségöknek se legyen soha vége; s annak megtekintése őket házasságuk felbonthatatlanságára s kölcsönös megílt szeretetöknek sirigliani megőrzésére emlékeztesse.

Míg a hűség kettős bástyája keríti a család szentélyét, addig külellenség elől biztosítva van; de ha ez bármi okból ledől, akkor az emberi társadalom egy szörnye közeledik feléje, hogy azt megzavarja és megszenteltelenítse, a házasságtörés, melyet minden nemzet törvényei által megbélyegzett. Így, volt ország, hol a lopást, ha a tolvajt rajta nem érték, mint a fürge ész szüleményét és kifejtett ügyességet, a bírák illőleg megjutalmazták; másoknál az ellenséget megölni becsületbeli dolognak tartották; egy harmadik népnél ismét az iszákosságot, a testi kéjt az élet gyönyöreinek tekintették stb. De egész a mai napig nem sikerült fölfedezni nemzetet, mely a házasságtörést, mint a legocsmányabb büntetett, a legszigorubb eljárással nem büntette volna. Mellőzve rövidség okáért a romai törvényt a császárok idejében, mely fejjesztéssel szokta azt büntetni, nézzük csak az ugynevezett barbár nemzeteket. A parthusokról olvashatni: „Egy büntény sem volt oly szigoruan megíltva, mint a házasságtörés“; az araboknál mind a két bűnös fejt veszttette, míg az egyiptusiaknál elevenen égettették meg; a régi romaiaknál a férj tetszése szerint büntethette házasságtörő nejét; még az elpuhult törököknél is jaj volt, ha valakit e tényen rajta kaptak. Voltak nemzetek, hol a házasságtörök egész családját kiirtották, hogy magva szakadjon. A régi pogány németeknél a férj az ily nőt, haját levágva, meztelenül, a rokonok szeme láttára kiüzte házából és faluhosszat vesszőzve kergette; az éjszakamerikai vadaknál a férj vagy kegyetlenül elveri, vagy orrát harapja le. C a n t u írja (II. köt. 800. l.), hogy a házasságtörés ismeretlen volt a szigetbeli karaiboknál, míg az európaiak oda nem jöttek (!). Spartára nézve, daczára igen szigoru törvényeinek, a történészek véleményei igen elágazók; ha áll e kis párbeszéd, melyet itt fölhozok, úgy ítélhetünk a valóról. Kérdezte ugyanis bizonyos külföldi ember a

spartait: „Micsoda büntetés van nálatok a házasságtörökre szabva?“ Mire a spartai így felelt: „A kit nálunk ilyesmin rajta érnek, annak a földkerekséget kell beutaznia mindaddig, míg akkora ökröt nem talál, mely a legnagyobb hegy mögé állítva, az annak tetején keresztüléjtő folyót kügya.“ — „Gyermek beszéd — vág közbe boszusan az idegen — hiszen, ha a világból kibujdos, sem fog akkora ökröt találni?“ „Megléhet — felelt erre egykedvűen a spartai — de színtoly kevésé fogsz nálunk házasságtöröket találni!“ A mely nemzetről ezt nyugodt lélekkel el lehet mondani, az, ha barbár is, megérdemli, hogy az ember megsüvegelje!...

Ha már a pogány népek ily büntetésre méltónak ítélnék valamely bünt, és ily törvényeket alkalmaznak: minöket szabhatott arra az igazságos Isten? Az ó-törvényben halálos büntetés érte a házasságtörőt, mint ezt a tiszta életü Zsuzsanna történetében is látjuk. Philo pedig zsidó bölcs azt tanácsolta: „A házasságtöröket, mint az emberi-nem nyilvános esküdt elleneit, fegyverrel kell kiirtani.“ ... De lépünk át a kereszténység korszakába, hol e bűn nem csak a tisztaság- és jogellenes merénylet, hanem egyszersmind szentségtörés is. Nézzük, mint ítélték e részben őseink. Az ifjabb Plinius, Bithynia helytartója, tehát egy pogány, Traján császárhoz írt levelében leírva az akkori (103 évvel K. u.) keresztények életmódját, többi közt ezt mondja: „Ünnepélyesen lekötelezik magukat, mi roszt sem tenni, különösen semmi lopást, rablást, házasságtörést el nem követni“ stb. Romai szent Kelemen, szent Péter apostol tanítványa, kérdezve kiált föl: „Lehetséges-e a bűnök közt nagyobbat csak gondolni is a házasságtörésnél?“ A szigoru Tertullian kelleiténél tovább ment, állítván, hogy a ki ezen bűnben részes, tartson bármely penitenciát, bocsánatra számot soha sem tarthat. — Hogy az egyház e nézetet soha sem osztotta, tudni való dolog; de az első keresztények szigoru erkölcséről eléggé tanuskodik. Az egyház első századaiban a házasságtörést 15 évi nyilvános vezeklés sujtotta, mint ezt sz. Vazul följegyezte. A négy első évben az ilyen a gyülekezetből ki volt zárva, és a templom ajtajában nyomorult koldusként kellett konyhullatások közt a ki- és bejárók szószólásaért esedezni; a négy utána következő évben beléphetett ugyan a templomba, de csak is az Isten ígéjének hallgatására; ismét a harmadik négy éven át jelen lehetett az egész istenitiszteleten, de a vezeklők közt földre borulva; a végső években, a szent áldozást kivéve, mindenben részt vehetett. Azonfelül e 15 éven át hetenkint többszöri böjt kenyér- és vizen és más testi sanyargatások voltak kiszabva. Hát a mostani házasságtöröket mi büntetés éri? kérdezheti tölem valaki. Megnyugtatóására legyen mondvá: ezekre a legnagyobb büntetés vár, minőt az ember gondolni sem képes; mert a „házasságtöröket megílteli az Isten“ (sz. Pál a zsidókhöz 13. 4.).

Megléhet, szives olvasó! hogy én neked az eddigiekben mi újat sem mondtam, a mi már százszor el nem mondatott volna. De ha a mondottakat számba veszed, és nem csak fejedbe, hanem szivedbe is bevésed: egy elvitázhatlan nyereséged mégis lesz, az t. i. hogy némi értelemben rád is lehet majd alkalmazni a királyi zsoltáros e szavait: „Megesküdt az Ur, és meg nem bánja“ (109. Zsolt. 4. v.).

Az eddig mondottakban a keresztény család a lapját a szent házasságban megvetettük volna, hátra van még, hogy a falakat és a tetőt is fölrajkjuk.

Varga Mihály.

Természetben *).

Mit nekem te város büszke ház-soroddal?
Nem találok benned nyugodalmat, enyhet;
Hova a szellő is csak haldokolni jár,
S hol a madár csupán kalitkában zenghet.

Messze, messze tőled, hős berek homálya,
Sziklabércztől óvott bájos völgynyíláson:
Oda vonz engem a természet szépsége,
Arra felé hajt már régi vágyódásom.

Nem jut eddig el a nagyvárosi lárma,
Csöndesen mosolyog az ég is fölöttem;
Csak a játszói szellő édes csevegése
És a vig madárdal hallatszik köröttem.

Mint egy, virágokkal kihimezett szőnyeg,
Terülnek el szépen a gazdag gyepágyak,
S a virágkelyhekéből édes mézét szedni
Erdei kis méhek zsongva, dongva szállnak.

Emitt a gyors patak tiszta, hős vizével
Nefelejts-sorok közt mint ezüst szalag fut;
Ott az eget nézi barna ágásával
Régi válu mellett a csikorgó agg-kut.

Balra áll a hegyesucs, napsugár fűrésztí,
Messze, nagyon messze elláthatni róla;
Itt lesem meg gyakran, ébred-e már a nap?
Ki van-e terítve piros lobogója?

S ha a hajnal hasad, mindenütt dal fakad,
Örömkönyűt sirtak a fű és a virág,
Megijulva ébred életre az élet,
Mintha ujja lenne teremtve a világ...

S hajnalhasadásból, madárdalolásból,
Örömkönyveiből a fűnek, virágnak,
Megijult életből — azt olvasom, értem:
Ember! adj hálát a mindenség Urának.

Isotta.

— Történeti beszély. Vége. —

Igy múlt az idő, míg a visszatérés s a lakodalom napja beköszöntött. Nap nyugtával a lovag is haza vetődött. A leányka ünnepi öltönyét véve föl, jelent meg a signora szobájában s az ártatlanság őszinte örömeivel borult nyakába e szavakkal: „Oh mi boldog vagyok, asszonyom, az ég áldja meg kegyedet!”

De ime, távol attól, hogy megölelje, Isotta kibontakozék karjaiból. Véghetlen keserűség önté el szívét; majd ellöké a leánykát magától, majd ismét görcsösen szoritá meg annak karját. Keblének vihara villámszóró

szemeiben, ajkai rángatózásában s a mell lázas emelkedésében nyilvánult; mi közben arcán a siri halványság a fölindulás pirjával váltakozék. A bizonytalanság s az ismeretlen veszély félelmes előérzetével bámulta őt a leányka, csak néha suttogva: „Az Istenért! mi baja drága kegyenőm?”

— Ej mit Istenem, mit kegyenőm! — szakítá meg beszédét a signora, rég elfojtott dühének a szavak rohanó árában nyitva utat — lejárt a tettetés ideje. Mai nap esküdt ellenedet lásd bennem, s van módom ezt éreztetni veled. Ma... igen, még ma, mielőtt éjfél títne, e mérget völgyényed italába fogod önteni — e szavaknál kebléből egy üvegcset vón elő — vagy holnap fölédredve s a toronyra pillantva, lázadó atyádat látandod ott függni.

A szegény leányka rémes sikojt hallatott, mint a ki, virágok közt tévedezve, észrevétlenül kigyóra lép. s egy karszékhez tántorogva, annak hátához támaszkodék.

Ekkor lépett be a lovag. Hol örömet vélt lelmi, ott e fájdalom-sikojt hallván, a két nő közt foglalt állást; s míg Hajnalkának, ki szemébe nézni nem mert, karját a szerelem gyöngédségével fogá meg, addig fürkészőleg nyugtatá tekintetét Isotta arcán. Ez fogait vicsorgatva s ökölbe szorított kézzel fordult Hajnalkához, s e szavakkal: „Határozz! ha szót szólsz: mindkettő... elhagyá a termet.

Ezalatt Varenába értünk, hol a hajó meg szokott állapodni, míg az utasok étkeznek. Ezt elvégezve újra hajóra szálltunk. Az óra ütött, a lelkész ujjain számlálá azokat.

— Az éji órák, kedves barátaim! — szóla aztán. Midőn minden hallgatag, néma körülem, azt vélem, hangjokban valami jóakaróm kérdi: hogy vagyok?

— Igen ám — mondám, újra fölveendő a történet elejtett fonálát — de bezzeg nem számíták azokat nyugton, kikről előbb ön beszélt.

— Eltaláltad öcsém! — felelé a lelkész. — Tudom, hogy korunk kedveli a borzalmast; ezt ohajtják az olvasók, ily tárgyát hajhász az író. Ha történetem beszély lenne, szerencsés helyzetben volnék most azt csattanósan bevégezni. A signora például megengedné, hogy összekeljenek s elutazzanak. Boldogan hagynák oda lakát; s midőn még el sem hangzott az első szerelmi nyilatkozat, titkos kéz döfné át a férj szívét, vagy a lakoma alkalmával a signora mindkettőt megmérgezné, kik is aztán rettenetes vajadások, de legérzékenyebb szavakkal költözének a más világra.... Azonban elbe széléssem igaz; legalább így kaptam azt egy tisztos öregtől, ki ismét atyjától hallá, ez az övétől s így tovább, vissza addig, ki kortársa volt a szereplő személyeknek. Azért is, folytatva elbeszélésem, tudatom veletek, hogy midőn a jegyesek magukra maradtak, a lovag igyekvék megnyugtanni kedvesét, egyszersmind kérdéseivel ostromolva őt. De a titok helyett csak szakadozott fölkiáltásokat hallhatott: „Atyám, szegény atyám! fusson, oh fusson ön, segítsen... én szerencsétlen vagyok örökre!”

Az esküvő tehát elnapoltatott, az ünnepi öltöny egyszerűbbel cseréltetett föl s az idő sirás és sohajtások közt repült tova. Ugy látszék, az ég is osztozék Hajnalka fájdalomában; mert dühös vihar korbácsolá föl a tó hullámain, a szél bömbölt, a zápor ömlött, villám s dörgés

*) Mutatvány Kullifay Edé „Szentelt Koszoru” czimű költeményeiből.

vetélkedtek, s szánandó volt a hajó, melyet az a vizen talált. Száz terv szülemlek meg a leányka agyában; de valamennyi eloszlék az apa és jegyes képe előtt, kiket ama szivtelen fölálózni akart. — A signora bünei, melyekről annyit hallott, a nélkül, hogy hinné, miután irányában oly kegyesnek mutatkozték, most borzasztó alakban tüntek föl lelkében és elhítték vele, hogy a legrosszabbra is el lehet készülvé. Atyjához sietni, azt figyelmeztetni s vele menekülni volt első gondolata. De a tó oly rémesen zugott, hogy nem mert azon szerencsét próbálni; a gyalog-ut pedig, mely rejthelyéhez vitt, hosszú és göröngyös volt mindenkor, most pedig a zápor következtében támadt szakadások miatt épen járhatatlan lön. Aztán az éj oly sötét volt, hogy a legbátrabb vadász szive is visszarettent volna e merénnytől: hát még egy gyenge leánykát?

E közben egymás után peregetek le az órák s éjféll közelge, ama rettenetes éjféll, mely az élet s halál fölött vala döntendő. A lovag gyöngéd gondossággal sürgölődött Hajnalka körül, kicsalni igyekeztvén titkát. De ... hiában!

Egyszerre rémes villám világítá meg az egész tájat és egy sajkát, mely számos evező által hajtva, büszkén repült végig a daczos hullámok fölszínén.

— Mi ez? egy gondola? most ... ily időben? — kiálta a lovag — ki merészkedik most a tóra egyen kívül?

Hajnalka válasz helyett a kétségbeesés hangján kezdte kiáltozni.

— Oh mentse meg atyámat?

— Atyját? s kitől?

— A signorától. De tán sokat is mondtam már s vesztét okozom a szerencsétlen ősznek.

A lovagnak most nyílt föl csak a szeme. „Isten önnel, Hajnalka! — kiálta — vagy megmentendem őt, vagy meghalok.“ És el akart rohanni; de bármennyire erőlködék, nem volt képes rávenni a leánykát, hogy ne kövesse a merény céljához. Fölfegyverkezve tehát a tőrön kívül, mely e korban elválhatlan társa volt az olaszoknak, őszvére ült s a leánykát öle fogva, megindult a hegyi ösvényen. Nem akarok ennek festésénél időzni; ki ismeri közületek a hegyi utakat, az képzelheti, milyen lehetett az ily órában, ily helyzetben. Csak oly tanulmányos s gyakorlott állat, mint az őszvér, lehetett képes haladni ily meredeken, a villám szent-ápráztató fényénél; csak a szerelem önthetett bátorságot a szivbe, a szerelem, mely nem veszi számba a veszélyt. Az erdőhöz érve, leszálltak s gyalog folytaták utjokat a kunyhó felé, hol a jó öreg szendergett s aludta talán végső álmát. Mennél közelebb jutottak, annál hangosabban dobogott szivök. Jókör érkeznek-e, vagy már késő? Végre föltűnt a kunyhó. Hajnalka remegve sietett feléje; az ajtó megnyílt és ... a szoba üres volt. A villám ragyogó világánál pedig tisztán ki leheté venni, mint halad a sajka, küzdve a hullámokkal.

Valóban Isotta gondolája volt. Oh én kedves hallgatóim! ti nem ismeritek a boszunak vad örömeit; ti nem tudjátok, mennyivel óriásabb vihar dühöng a szivben a bűn gondolata s kivitele közt: így csodálkoztok, hogy Isotta e zord időben a tóra ereszkedék. De lelkére a nyugtalanság köde ereszkedék, s a veszély, a halál ese-

kély árnak tetszék neki a boszu egy órai élveinek megszerzéséért. Kiválasztva tehát a legügyesebb hajósokat, kik, midőn Medeghinoval portyázni járt, nem egyszer kísérek az elemek dühöngő esatájának daczára; az ősztt rabbá tenni elhatározá, hogy az borzasztó tervei sikerülésének kezesé legyen. Igaz, hogy a parttól megindulva, midőn az erős s jól kormányzott sajka minden perczben elsülyedni látszott, és a legmerészebb sajkás is elhalványult az izzadság alatt, mely arcát elönté, Isotta is megrendült a gondolatra: „Ha most egy hullám eltemetne?! No's? ha mindjárt ugy lenne is? Hát vége szakadna legalább a pokoli kinoknak, gyötrő bizonytalanságnak, vége a hareznak köztem és az emberek közt, vége mindennek! Mindennek... valóban mindennek vége lenne?“

És e pontnál szokatlan, homályos, de el nem üzhető gondolatok keltek lelkében, melyek tulvivék a siron, egy a halálnál hatalmasb lényhez. Reszketett, a vér megfagyott ereiben, majd izzadni kezdett, vagy szeméit csuká be. De midőn így nem talált tárgyat, mely szórakoztatná, az ismeretlen jövő rémes gondolatai még határozottabb alakban jelentkeztek; akkor ismét a zajongó hullámokon s cikázó villámokon hordozá meg tekintetét, a nélkül, hogy félelme elenyészne.

Igy érték partot. Két hajós kiugorván, az ősztt erőszakosan a bárkába vonszolák.

— Oh signora! — jajgata ez — bárki legyen is ön, ki e méltatlanságot követi el rajtam, ne feledje, hogy ön szintén megöregszik s meg fog halni.

— Fogd be a szádát, kába ősz! — volt a signora durva válasza, mely után hátat fordított neki.

— A vihar szünőben volt; de annál zajosabban emelkedék az föl Isotta keblében. Az ősz szavai: megöregedni, meghalni! szive mélyére hullottak; s mennél inkább igyekvék azokat tova üzni, annál erősebben hangzottak fülében, szivében.

De mi ez? A szerzetesek esengetyűjének szelid hangja repül át a tájat borító esenden, hirdetve a szendergő lakosságnak, hogy keresztény haldoklik. Midőn az ősz ezt meghallá, levevé fővegét; elkezdé az Ur imáját, majd a „De profundis“-t s mindazon imákat, melyeket az egyház szokott végezni a haldokló ágyánál, ki testvéreit a tulvilágra költözésben megelőzi. A sajkások követék az ősz példáját. És ez egyhangu ima ... egyetlen emberi szó a természet zajában, bizonyos édes fájdalomban ringatá a tiszta lelket; de a bünterheltet, Isottát? Ez mindjárt a kezdetnél esendet akart parancsolni, de a szó torkán ragadt. A halál gondolata, a bűn kimerültsége óriásilag növekedék s ónsulyival nehezült lelkére. Hiában erőlködött ellenállani, feje önkénytelen tenyerébe hajolt s könyzapor tört elő szeméiből. Ó meg volt mentve...

Midőn a parthoz közelgének, kiugrott a sajkából, és, mitszem törődve a hátramaradt őszszel, a kastély felé futott. Hallgatagon lépett be s haladt végig a néma termeken; a multak emléke megújult lelkében, s midőn szobájába ért, egy Madonna előtt térdre hullott, ki az isteni csecsemőt ringatá karján, ki mosolyogva nézett alá, mintegy biztosítva a hozzá könyörgőt, hogy meghallgattatik. Itt hullott porba, itt könyezett és imádkozék. Elrebegé a régi időkben tanult imákat, melyek most

egymás után jöttek ajkára, esdve a hajdani béke-, a hajdani nyugalomért.

A lovag és Hajnalka, kik kétségbeesett szívvél s lár-mázva keresék őt, hogy kárhoytassák tettét, bámulva állapodtak meg, midőn a Madonna előtt térdelve, könyezve s imádkozva találák. Haragjok gyorsan lecsillapult; midőn Isotta észrevévő őket, felugrott s Hajnalkának nyakába borult, kiáltva:

— Boesánat, boesánat! Ő megmentetett. — Az órák ekkor ütött éjfélt.

A lelkész elhallgatott; valamennyien mély némaságba merültek. Én magam is hallgatók s álmélkodám. Igy folyt el egy óra, mely után egy gyermekese a hallgatóságból, mintegy rég megkezdett gondolatját folytatva, kérdé:

— Hát Isottából mi lett?

— Isottából? — kiálta álmodozásaiból fölriasztva a lelkész — látjátok ott ama vízbe nyuló földnyelvet s rajta azt a messze fehérő épületet? Ez Dervio, és ama lak hajdan híres monostor vala. Ide vonult Isotta végnapjait átvezekleni, Istennek élve, ki a bűnbánatot ugy kedveli, mint az ártatlanságot.

— Oh — szólék közbe — mért nem maradt az emberek közt, hogy annyi jót tegyen, a mennyi roszt követett el azelőtt?

— Hát tán azt mondtam, hogy nem mivelt jót? — felelé a lelkész. — A szeretet utai megszámlálhatlanok, miként a Gondviselési. A mi a jegyeseket illeti: ezek, miután a szomszéd kolostor gvárdiánja összeadta őket, vigan, bár minden tivornya nélkül, tilték meg menyegzőjüket a kastélyban. Nem rajzoló örömeiket; a boldogságot leírni nem lehet; hisz oly kevesen élvezik azt. Kevés idő múlva kedves hír érkezett. Boldone Polidor, ki az akkor kiváltságos kastélyban volt elrejtőzve, Morone lovag jó szolgálatai fejében és mivel személyes ellenének, Vasto marchesenek, egykor tuszul adatott, kegyelmet nyert. Később V-ik Károly megerős-bülve Milano birtokában, valamennyi lázadónak kegyelmet adott s helyreállítá a rendet és békét Lombardiában.

— A rendet, a békét? — kiáltám, így akarva befogni a beszélőt, hogy új történetet mondjon. De az adós maradt a válaszzal: és elővevén breviariumát, elkezdte a reggszürkület világánál imádkozni Istenhez, kitől jó a bánat és a vigasz, a jutalom és a büntetés. Én pedig előbbi ábrándos némaságomba süllyedtem, élvezve ama kedves benyomást, melyet a halványuló hold rezgő végsugárai tesznek a szívre.

Aldor Imre.

Balatonfüredi séták.

XXIV.

Jul. 8. Azt sem tudjuk, hol kezdjük. Minthogy azonban mindenki legközelebb áll magához, mi is most itthon-valóval kezdjük sorainkat. Csakhogy szavunk most a fájdalom s bánat szava, hasonlítván amaz izraelitákköz, kik a fogság és szolgaság országában sötét erdők s mély patakok árnyainál ülve, siratták az édes hon, a családi tűzhely nyújtotta boldog napokat — a nyomor s rablánczok kínai között. Erre-arra nekem is ily arcok tűnnek szemembe, mikről leolvasható, hogy egy év teljes reményeit, visszahozhatlan tömérdek kilátásait s fázdozásait néhány végzeteljes pillanat egészen lerombolá, he-

lyőkben csupán a bánat s fájdalom fonnyadt kóróit hagyván meg. . . .

Nem reng többé hullámokkal az arany gabnalkász; nem zöldül többé a mezők virága; nem imádkozik a természet, még az erdők lombjai is oly elhaló színt mutatnak, mintha itt lenne már az ősz. Oh a természet vidám, mosolygó élete s reménye itt egészen megszűnt: a jég mindent elvert! . . . Tegnap reggel még mindenki aratásra készült; ma már csak az irgalmatlan kaszát ragadja meg, hogy, ha lehet, böngészhessen vele egy-egy kalászt az elárvult mezőn ama baromfiak számára, melyeket a pusztító jég megkimélt. — Szomorú elpusztult paradicsom! — Mindenütt pusztulás, agyonvert vadak, végkép letarolt mezők, összerongyolt erdők, s hogy még bufeledő se legyen, úgy áll nagyjából a szőlő, mintha most metszették volna. A tegnap délután kitért zivatar minden emberi fogalmat föllhalad; a természet csodája vala ez, vagy jobban, Isten haragja egész rettentőségében!

Isten! büntetted. De mi nem törünk ki ezért indulattal el-lened. Csokoljuk inkább a fenyítő kezét. De im, egy jókora tömege népednek áll előtted, félé hit- s érzettel kérdvén: leend-e nekünk is az előtünk álló hosszú-hosszu évben táplálékunk ott, hol te a mezei lilimokat ruházod s az ég madarait táplárod? . . . Bizony, bizony mondom nektek, kik nem tudjátok, hogy a nyomoruság nálunk ugyanesak felütendi rémes fejét. . . Nagy keservesen oda irtuk egyszer az egyik gerendára: s z o k o m; most már azonban csak oda teszszük a két o fölé a pontokat is, hadd legyen: s z ö k ö m! . . . De ugy-e ki törődik velünk? Ki-e?! Ha már embereknél irgalomért kopogtatni nem lehet, annál inkább lehet az Istennél, ki kétségkívül jobb atya, mint e föld összes atyái egyetemben:

Örömöm és bánatom adója,
Istenem, légy mindörökké áldva!
Kedves a kenyér, melyet te nyújtasz,
Ma ürmbe, holnap mézbe mártva!

Menjünk tovább. De itt már csakugyan a teljes keserűség érzete önti el szívünket. Tegnap II. Rákóczy Ferencz fog-ságát adták, előre hirdetvén nagy hü-hóval a 12 év óta tiltott darab adatását. A censura tán soha sem bánt igazságosabban, mint midőn e gunyművet a színpadról annak idejében lesöpörte. Nem vagyunk mi fanatikusok, ne mondja ezt senki rólunk; s nem is vagyunk bizonyos kedvező előítéletekkel elteltek valamely testület, különösen pedig az egyházi iránt, melyet van szerencsénk ismerni; s még a régi vagy középkor erkölseit sem nézzük amaz otromba nagyító-üvegen, mely mindenütt csak bünt, de erényt készakarva sehol sem lát. Szóval: nem pártfelekezetségből nézvé a dolgot, szavunk az igazság, vagy legalább a legszentebb meggyőződés szava, a nélkül, hogy ezért tán bigottnak nevezetelhetnénk. Kérdjük ugyanis: mi czéja lehetett e darab készítése- s adatásának? Tán a történet hü visszaadása? Nem; hanem az egyházi személyek gyalázása s a történetnek eltorzított alakbani, igazi komédiás, sületlen előadása. Nemtelen szív kell ahhoz, hogy valaki azon a szereplő részeges jezsuitán gyönyörködjék, vagy a másik társalakon. A jezsuitákra eleget halmoztak, de a részegséget még eddig sobasem olvastuk, mely vádként nehezülhetne rájuk. Aztán azok a beszélgetések, armányok mily nyomorultak s mennyire meggyalázzák, lealacsonyítják a clerust! Kérdjük: ilyenek ismerik-e a szerző és az előadók Magyarországnak birneves s minden tekintetben különő clerusát? Hol az a nemes czél, melyért mindenütt, mint zászlóvivő, ne küzdött volna? És aztán ily nagyokra kész egyének oly nyomorult jelleműek lennének-e, mint itt említettnek? Ez már maga ellenmondás. Mi czél lehetett hát itt? A főnebb mondottnál mást nem mondhatunk.

És aztán vasárnap játszanak ily darabot, várván, hogy az egytgyű, de jó érzelmű nép is a színészetnek, mint mondják, „szent” csarnokát töltse meg — s jó lélekkel oda áldozott pénze árán jól meghotránkozzék s a kesernyész érzelműek saját papjaik iránt böszültséggel teljenek el! — „Szeretem, hogy nem vagyok pápista!” — szóló kicsinylőleg egy szakállas földmives egy másikhoz, ki azonban mitsem szólva, de látszólag pirult . . . pirult, mert fájhatott lelke kombinációi után. De jól is

lakhatott mindenki emez, egy egész testületet sértő gyalázással. A neheztlenség általános lón. Valóban szörnyű nagy kíméletlenség kellett e darab adatásához már csak azért is, mivel a pannonhalmi mélt. főpát uron, mint e föld urán kívül még számos főrendű egyháznagyok s mindennemű áldozatok vannak jelen, kik ez által mindnyáján mélyen sértve érzék magukat, magam tanuja levén méltó indignációjoknak. Mert meg kellene fontolni az illetőknek azt is, hogy a mostani színház építéséhez a papság ugyancsak derekasan járult: ez adta az építési anyagok igen nagy részét a legolcsóbb pénzen — ingyen; ez töltötte be a hozzá küldött ivetket pénzzel. És mégis e clerusnak, ugyanazon esernokban, melynek fölépítéséhez annyival járult, gyaláztatnia kell! — Meg kellene fontolniok, hogy különösen a tibanyi uradalom tömérdek áldozatai nélkül Füred soha sem épült volna föl; s az uradalom nem önhasznát, mely egyenlő a nullával, hanem az emberiség javát s a drága honnak fölvirágzását tartá szem előtt, midőn ezt tevő. — És mégis?! —

Nem volna a kath. egyház roppant történelmében ennél méltóbb tárgy s nemesb alakok az előadásra, ha már épen papokat léptetünk föl a színpadon? ... Nem tagadjuk mi, hogy salak mindenütt van: de hát miért épen e salakot a színpadra emelni, s azt is még jobban elrutitva s a sötétség terjesztőjeként oly pokolilag rajzolni? Ugy-e azért, hogy e sötédek látára a nemesb alakok iránt is utálattal teljék el a világ? ... Persze a világosság csak 1517 óta kezdődik! Ha a jó szándék nem hiányzott: nimes egyházunkban elég tárgy s személy, miknek s kiknek szereplése egészen más érzelmekkel töltené el a szemlélt, tisztelettel az egyház iránt? Tehát miért nem választanok ilyen? Oh ismerjük a tendenciákat! Pedig ne feledjük: minden vágás, mely az egyházi személyek s bennők a hit s oltár ellen intéztetik, intéztetik az erkölcsiség s Isten ellen is; s azon kéz, mely a vallástalanságnak s hitközönbösségnek sirt ás, sirt ás egyttal a nemzetnek is. — Ne is mondja senki, hogy e következtetésünkben a súlykot igen messze vetettük el.

Szeretném tudni, mily szándékkal vádolná a világ a kath. egyházat, ha ennek kedve kerekednék egy szindarabot a hitújítás korszakából teremteni s a szereplő alakokat a legrobotabban fölléptetni? Nemde azt mondaná: ez aljasság, nem színpadra való, ez gyűlöletet lehel, fölszaggatja a régi sebeket. És méltán. Tehát a mit nem akarsz magadnak stb. Egyébiránt e faragatlan darab amaz elfogultság vagy vaktság műve, mely a clerustól minden nemesebb s különösen a honfiu érzelmeket eltagadva s azokat csupán magának monopolizálva, sőt alávaló hihetlen önérdékekkel s mindent fölforgatni akaró mohó vágygyal vádolva, tőle a népet elidegeníteni s féltett népszerepességétől megfosztani iparkodik. — Ha tán e darab Pesten tapsokat arat*, de nem a vidéken. Azt és ezt végtelenül különböző elemek lakják. — Soha sem volt hazánknak nagyobb szüksége az egyetértésre, mint most; pedig ép ezen egyetértést iszonyuan dulja föl e darab, már csak azon sajtászerző kombinációk miatt is, melyek annak láttára az agyban önként fölmerülnek, mint főnebb is láttuk. — Pedig országszerte, halljuk, nagyban járja. Hja, most sokat szabad még! de reméljük, hogy a törvényesség beálltával ily bolygó lidérczek elfujatnak. ...

A helybeli szintársulat ez által több jobb érzelmű katolikus pártfogását ejté el. És méltán.

A mindennapi kenyérszerzés mestersége nagyon sok; de az bizonyos, hogy senki sem lesz oly esztelen, fillérét olyanak adni, ki azt ellentünk, megrontásunkra használja föl. Kegyeletben tartson mindenkit, ha a pártfogástól elűtetni nem akar:

De hova is ragadtatom?
Hiába, hasztalan,
Kiesordul az edény, mikor
Csordultig telve van!
Lelkem kiontott láva... nem
Birá érzelmét; —
De nem átkot hány rád, csupán
Keserűségeit!

(Vége következik.)

Lukácsék János.

* Néma vigasztalásunkra szolgál, hogy itt is több tekintélyes egyénnel találkozánk, kik megrovólag nyilatkoztak a darab iránt. Szerk.

Katholikus hitélet.

Gyórok, július elején. Habár egyrészt sokszor szomorúan kell tapasztalni azon egykedvűséget, melylyel többen szent hittünk iránt viselkednek: de más részről lehetetlen, hogy öröm ne fogja el kebleinket, midőn látjuk, hogy sokan öseinktől öröklött vallásosságunknál fogva nem csak szóval jó keresztények, hanem tetteleg is nyilvánítani törekszenek szent hittünk iránti ragaszkodásukat, oly áldozatok tétele által, melyekből kiténik, hogy hitők nem holt. Ily jó teteményekről akarom e lapok t. ez. olvasóit tudósítani. A híres bortermő M é n e s szomszédságában a román atyafiak közt elszórt r. katolikusok számára 105 éve, hogy Gyórok on fűnáll egy elég tágas szép egyház; az ezen parochiához tartozó hívek között minden időben találtak olyanok, kik az Isten dicsőségére, hittünk emelésére és a nevelési ügy előmozdítására készek voltak pénzbeli áldozatokat tenni. E jötevők közül különösen megemlítendő néhai gyóroki lakos, H a s z t r e i t e r Antal, ki még életében, de végrendeletleg is czélszerűt alapítványokat tett. O volt, ki a gyóroki plebános fölsegélésére szűlöt hagyományozott, ugyszintén a tanító jobb ellátására és a nagy oltár építésére alapítványt tőn; fájdalom, e két többi a hitelen kezelők által veszendőben van. Ugyan az ő hagyományából építettett 1831-ben a csinos és tágas iskola-épület; ugyancsak az ő alapítványából tartatik fűn a templom előtt álló kereszt. A ménesibe vezető országúton fűnálló kereszt is az ő alapítványa; most pedig a fakereszt helyébe az alapítónak utóda, H a s z t r e i t e r Pál, 100 pfrba került öntöt-vasból gazdagon megaranyozott keresztet állíttatott, mely is általam a hívők öröme sz. Péter és sz. Pál napján ünnepelesen megszenteltetett. Adja az Isten, hogy minden időben találkozzanak, kik fillereiket örömet fölládozzák vallásos czélokra. — O-Paulis főkegyházban június 30-án szintén ritka vallásos ünnepeletük volt. E mezőváros piaczerter egy csinos kökereszt díszíti, mely 1761-dik évben emeltetett néhai G u s c h e l b a u e r Mihály aradi polgár által; e kereszt fölállításának század-éves ünnepeit tőlük meg fényes egyházi szertartással. D e c s y János ur, ki általam az ünnepelet rendezésével megbízott, igen szép és tágas sátozt készítettett a kereszt előtt; a szent misét magyar és német szent beszéd előzte meg, melyben különösen megmutattam, hogy mi légyen a kereszt, mire valók az utak és egyéb helyeken fűnálló keresztetek, mit kell egy jó kereszténynek a kereszt látásakor éreznie. A mise alatt a Maroson tuli szomszéd újulusiak jól rendezett zenekara működött. A paulisiak e napot megörökítendő, elhatározták, hogy a temetőben kápolnát fognak építtetni. Adja az ég, hogy jó szándékunk teljesüljön!

Kornis József.

Nagy-Ölved, július 12-én. Az embernek mindig készen kell lenni a halálra; egy lépése sem biztos e földön. Eltérnek napjait, óráit csak az Ur Isten határozza meg úgy, mint halálának idejét és módját. Egyiket cseesemő korában, másikat ifju virágában, majd ismét másikat teljes férfi korában hív el az életnek és halálnak Ura e földről, míg végre másoknak agykorban hozza el utolsó órájokat. Mődjára nézve sokféle a halál neme, azon különbséggel, hogy egy némely hirtelen szólítatik az Ur színe elé, míg más hosszas nyavalyabani sinlődés után hagyja el e világot. „Boldogok, kik az Urban halnak meg!” — Ily különféle levén a halál neme idejére és módjára nézve: eléggé nem kérhetjük az Istent, hogy kivál. a hirtelen haláltól bennünket megőrizzen. Az ember soha nem tudhatja, hol s mikor éri el utolsó órája. Miért is gondunk legyen rája, ne-hogy készületlenül találjon minket a halál. Például szolgáljon e tekintetben a következő gyászesemény. Folyó hó 11-kén községünkben az emberek kimentek szántóföldjeikre aratni; délután azonban hirtelen beborult az ég, s villám, mennydörgés között megeređt a zápor, és a munkásokat szétkergette. Nagy része a kinnlevőknek haza sietett; egy szántóföldön azonban mintegy hatan hátramaradának, és gabnakereszt alá rejtöztek az eső elől. Alig telepedtek itt le, vakító villám hasította át az eget; mit recsegő mennydörgés követett s e fölkiáltás: Jézus, Mária, szent József, oda vagyok! — Erre mély esend lön. A villám a gabnakereszt alatt levőket érte. Szerencsére a hatodik, ki a gabnakeresztől eltávozott, egy 14

éves leány, annyi lélekjelenléttel bírt, hogy hallván a kiáltást, oda futott, s borzalom közt látva mind az ötöt megmeredten s eszméletlenül a földön, a kezében levő korsóból megöntözte őket; mire három férfi nagy nehezen magához jött, de a két nő közül csak az egyik, az is csak későn; a másik pedig minden dörzsölés daczára megszünt élni, összejárván a villám egész testét, míg a többi négyet kisebb-nagyobb mértékben sértette meg. — Legyen e példa kedves atyámfiaiak, kik e becses lapokat olvassák, intés arra nézve, hogy a halál a milyen bizonyos, oly bizonytalan annak ideje s helye. Az említett emberek sem gondolták, hogy jul. 11-én délután az Úrnak ujjá érintendi őket, s közülök ép a legfiatalabbikat kiszólitandja a világból. S ime megtörtént! Reggel, midőn fölkelünk, estve, ha lefekszünk, kérjük az Istent, hogy bennünket a hirtelen haláltól megoltalmazzon. Mert miként a sz. írás mondja (Zsolt. 148, 8.): „A tűz, jégeső, hó és gőzök, forgószél az Úr szavát cselekszik: a mint ő akarja, úgy alkalmazza azokat rettentésére, sokszor büntetésére az embernek.“ A mi pedig a dolog másik oldalát illeti, azt szokták mondani: vigyázz magadra, az Úr Isten is fog rád vigyázni; mert a ki a veszedelmet keresi, el is szokott abba lenni. Nem kell tehát viharos idő, villámlás s mennydörgés alkalmával a gabnakereszek vagy fák alá rejtőzni avagy szaladni; hanem vagy idejekorán a munkát abbahagyva. haza kell menni, vagy ha már nincs menekülés, legalább soha sem kell veszedelmes helyekre vonulni. Isten velünk! K. J.

Csik-Somlyó, július hóban 1861. Csik- Gyergyó- és Kászón-szék a többi székely-székek közül egymaga őrizte meg tántoríthatlanul a kath. hitvallást, mely tizenhét és fél századnak népeket és nemzeteket irtó, óriás birodalmakat megsemmisítő fergetegei daczára, ma is égi fényében ragyog; s mely hitvallás Etele és Árpád nagynevisarjadékának ötszázadontul volt egyedüli legdrágább, legföltettebb kincse. A mohácsi gyászos esemény után a borzasztó török áradattal együtt terjedt a hitújítás Magyarhon- és Erdélyben. — Nagy erkölcsi elaljasodásban szülőhetett az időben fajunk, mert, midőn az egyenetlenség ádáz szelleme miatt Corvin Mátyás dicsősége csaknem végkép elhalványult és nehéz török járom fűződött nyakára, ép akkor kezdett megszökni tömegesen a Jézus által kitűzött legszentebb zászló alól, s adta föl ősei hitvallását. Dicsérje, magasztalja bárki az újítás szellemét: mi inkább ohajtánók, hogy a Lajthától az Olt vízéig hirdettének, őriztették és tartatnék meg szimplóten tisztaságában azon hitvallás, mely őseinket a durva pogány természetből kivetkőztette, adott polgárosultságot, koronát és királyt; adott mindent, mi által e földön és tul boldogok lehetünk. Hogy messze ne térjek: a csiki székelységnek hitébenei rendületlenségét akarom föltüntetni azon korban, melyben a reformatio a két testvérhonban gyarapodásnak indult.

Íjabb János Zsigmond, a kath. hitvallás megtagadása után két más valláson keresztülhalva, végre egy negyedikben, az unitáriában állapodott meg, és ezt Erdélyben minden áron törekedett terjeszteni. Erre mutat 1566-ban november 30-án hozott törvénye, mely többek közt azt sürgeté, hogy Erdélyben mindenek Blandrata Györgytől, mint superintendens-től függjenek és az általa választott papokat hallgassák; a kik pedig ezeket megháborítanak, mint hitetlenek, úgy bünhődjenek. Ezen erőszakos módja a vallás-hirdetésnek sokakat megingatott és eltántorított. Csik népe nem tudott, mert nem akart, szent hitétől a fenyegetések ellenére is odább állani. Inkább ohajtott meghalni, mint Krisztus-tagadó lenni. Mintán János Zsigmond törvényének szigora által képtelen volt félelmet vagy meggyőződést kiesikarni a csikiak részéről: 1567-ben zsoldos csapatai ezreinek anyagi hatalmával törekedett Socin szellemét és tanítását megörökíteni. . . . Fegyveres missionariusok jöttek, hogy a orozslány-fajt megrémítsék s a kitűzött célt sikeresítsék. Gyergyó-Alfaluiban ekkor egy István nevű buzgó lelkésznek a jai megdörögnél a kath. hitvallás védelmére. Szivrázkodtató szavai a gyergyóiakat élet-halál-harcra lelkesítik: s hogy a jövőket hozzájuk méltó tisztelettel fogadják, ők is fegyvert ragadnak és indulnak Somlyóra. Csik- és Kászón-szék hasonlólag cselekszenek. Fiatalok, férfiak és agok mindkét nemből egyiránt tördülnek a központhoz. Megérkezvén a hittőlők és védők, Máriának a szent-ferencziek egyházában levő gyönyörű szobra előtt térdre borulva, érzékeny könyörgések közt kérték Máriát, Nagyasszo-

nyunkat, hogy szent Fia előtt kérjen győzelmet számukra. A fegyver-képesek hosszas ima után a nagy erdő felé vonultak, hol az ellenség Udvarhely-szék felől jöve, Csikba törni szándékozott; a képtelenek pedig helyben maradtak és esdekelní meg nem szüntek pártfogásért. Az igaz hit bajnokait az ég megsegítette. Történt-e csata a nagy erdőn? nem bizonyos. De az áll, hogy János Zsigmond többé nem háborgatta a csikiakat a hit dolgában. A győzelmes székely sereg szent énekek zengedezései között Somlyóra sietvén vissza, az ott maradt buzgólkodóktól nagy lelki örömmel fogadtatott és Mária szobra előtt újból leborulva, hálákat adtak az irgalom Atyjának, hogy őket az igaz hitnek üldözötől megmentette. Ezen győzelem történt pünkösdi szombatján, 1567-ben. E nagy és fontos történeti emlékek bíró napot azóta minden évben megüli és megszenteli a kath. vitéz székelység. Eleinte több évtizeden keresztül mind az öt székelyszékből zárandokoltak Somlyóra; jelenben, Aranyos-székét kivéve, a más négy szék buzgó kath. népei — rég idő óta Moldvából is számosak — láthatók a hírneves bucsun. XIV-dik Kelemen pápa a bitszilárd székelyek legnagyobb lelki vigasztalására 1770-ben teljes bucsut engedményezett mindazoknak, kik ekkor a vezeklés szentségében részesülve, az élet menyerét magukhoz veszik.

Megismerkedvén a csiksomlyói pünkösdi bucsunak eredetével, lássuk már, mikép ületik és szenteltetik meg. Pünkösdi előtti pénteken Somlyón korán megkondulnak a tornyok hangjai, hirdtvén a zárandokok érkezését. Nagyszertien magasztos látványt nyujtanak az érkezők a vallásos szemlélőnek. A székely megyékből kereszt-zászlók alatt vonulnak a hívők ezrei ünnepléses rendben, megható egyházi énekek között; jövetelüket a harangok állandóul hirdetni meg nem szünnék. A megérkezettek sietve sietnek azonnal a zárda nagyszertü egyházába, a Mária szobra előtt a szív legbelsejéből felfakadó imákat rebegni. Ha ez magasztos kép: hát mit mondjunk a további áhitatról? Oh azt leírni nem lehet! Itt látunk a bűnbánat mezében számos vezeklőket, kik Istennel kibékülni a lélek megtisztulása által vágyva vágnak; amott földig leborulva ezerek könnyörögnek égi áldás- és békeért. Itt kereszt-zászlók alatt szent menetet tartanak a kis Somlyó magaslatát megkerülőldők; amott az ugynevezett Jézus-hágóján térden mennek a nehéz meredeken fölfelé, minden keresztfánál rózsafüzért imázva, míg a tetőn diszelgő, 1002-ban szent István által építettet kápolnához jutnak. Itt a szegényeknek alamizsna osztogatattik; amott a benső ingatlan hitéletnek más erkölcsileg vonzó nyilvánulása ragyog. Az áhitat emelésére és gyümölcsözésére a győzelem napján, szombaton, künn a szabadon és benn az egyházban délelőti isteni-szolgálat után szent beszédek tartatnak, pünkösdi napján hasonlólag. Ha igaz, hogy a példa vonz: ily és hasonló bucsukon lehetetlen, hogy a hithideg keblében meleg érzelmek önkénytelenül is ne keletkezzenek; lehetetlen, hogy a vallástalan és erkölestelen meg ne rendüljön és lélekgyilkoló utjáról ne iparkodjék az igazra térni. Ébredni kell a bűnösnek, a jónak pedig hite és erkölesében megszilárdulni. De nem tovább. Legyen elég ily rövid vázlatból is nagyban fölismermi a székely zárandokok áhitatának magasztosságát. Végül e szavakkal zárom be jelenlegi cikkemet: „Ugy világossákdjék a ti világosságtok az emberek előtt, hogy látván mások jó cselekedeteiteket, dicsóítsék az Atyát, ki mennyekben vagyon.“

K o z m a D ö m e .

Különfelek.

— Ngs és ft. V e z e r l e Gáspár az egri székesegyházi főkap-talan érdemes kispőpostja, ki nem csak mint a szükölködő emberiség igaz barátja, de remek czikkei, főleg pedig népszerű homilái által, melyek a magyar haza kath. lelkészeinek kezei közt forognak, az egyházi irodalom terén is eléggé ismeretes, a helybeli papnevelő-intézet legidősebb növendékeinek kette-jét, mint a mult, úgy a jelen tanévben is két népszerű homilái dolgozatáért, melyeket a pályázó társakéi között legjobbaknak itelt, két-két aranynyal jutalmazá.

— J é z u s s z e n t g y e r m e k s é g é n e k t á r s u l a t a . Az eddig elősorolt egyletek és testvérületek többnyire csak felnőtt tagokból állanak; a kath. egyház azonban, melynek hívei a

200 milliót felülhaladják, mintegy 40 millió gyermeket foglal kebelében, kik közül 15 millió lehet, kik oktatásuk következtében már a kereszténység áldását fölfogni képesek, s kiknek közreműködése is igénybe vehető, az által, hogy Isten országát a földön terjeszteni s dicsőíteni segítsék. Forbin Janson Károly August, ki 1785. szeptember 3-án Párisban született, mint nancy-i püspök 1843-iki május 3-án alapította a „Jézus szent gyermekiségének társulatát“, melybe tagokul csak gyermekek vétettek föl a végből, hogy szegény gyermektársaik, kik keleti Ázsiában, Chinában, Hátsó-Indiában, Tonkinban stb. szívtelen szülők által kitétetvén, a leginségesb sorsnak martalékaul esnek, testileg és lelkileg, legalább keresztiség által az utóbbi tekintetben, ha az első lehetetlen, megmentessenek. — Franciaországban 1855-ben, tehát 12 évvel a társulat megalapítása után, e társulatban résztvevő gyermekek száma egy millióra növekedett, s az évi kimutatás szerint 490.273 frank gyűlt össze. Az 18⁶³-ik évi összeírás szerint két millió kath. gyermek volt tagja a „Szent-gyermekiség-társulat“-nak, mely társulat szintén a föld minden részén elterjedt.

Falusi tanácsadó.

206. Mit ér tagadni a nap létét, holott égető forrósága elől futsz, rejtőzöl? mit ér tagadni a pokol lételet, holott rá gondolva is rettent, rémit lelkismereted?
207. Nines reménytelenebb jövőjű ország, mint melynek sok ékesszóló, de annál kevesebb aldozathozó fia, polgárai vannak.
208. A halál gyorsan jár, utjában senkit sem sajnál; egy pillanatig nem vár, úgy ragad el, a mint bűnben vagy kegyelemben talál.
209. Mióta megtárgult az Isten és szülők közötti viszony, azóta bomlott föl a szülők és gyermekek közötti kapes is.

Szent-István-Társulati ügy.

Szent-István-Társulati új tagok:
Alapító: Freyding Antal kunbajai lelkész.
Rendes tagok:

Pesten: Cziegler Sándor magánzó; Perlaky Károly nyug. jószágigazgató; Okolicsányi István magánzó; Lafranco József kéményseprő-mester; Bohus-Szogyényi Antonia urhölgy.

Egri érseki megyében: Kónya Ferenc főbíró T.-Mihálytelken; Sipos János főjegyző ugyanott; Erdős Mátyás malombérlő ugyanott; Pásztor Mihály malombérlő ugyanott

Kalocsai érseki megyében: Eisele János számtartó Temerinben; a t. jezsuita atyák társháza Kalocsán; Kulisics István pleb. Philippován; Tepperth János káplán Miskén; a zentai kerület tanítói könyvtára; Werner Károly káplán Apathinban.

Erdélyi egyházmegyében: Hodor Károly földműves Dobokán; Papp Kristóf kereskedő Kolozsvártt; Bojnovics Adolf hivatalnok; Freundl Théréz urhölgy Galgón; Ferenczy Ignác h. lelkész Tordán.

Nagyváradiegyházmegyében: Lavatka József kereskedő Békésen.

Pannonhalmán: Peham Máté sz.-b.-r. aldozár; Horváth Károly ispán Kis-Megyerén; Szabó Dávid ügyvéd Tihanyban; Czirkelbach Károly ispán Szántódon; Kovács Ferenc mesterlegény Szent-Mártonban.

Szombathelyi egyházmegyében: Hutter József közbirtokos Markusócson; Szabó Mária urhölgy Zala-Egerszegen.

Vácsi egyházmegyében; Mittermayer Frigyes gazdatiszt Ferihegyen; Asztaller Miklós gazdatiszt Halmon.

Veszprémi egyházmegyében: Kranitz János plebános Paesán; a szentgróthi casino.

Pályázatok. I. Zenta város közönségének f. 1861. június

10-kén 51-ik szám alatt hozott közgyűlési határozata folytán kebelében következő néptanodák, u. m.: a) két első elemi vegyes-, b) egy első elemi leány-, c) egy második elemi leány-, d) egy harmadik főelemi fi-, e) egy negyedik főelemi fosztályu katolikus és f) egy rajz-tanoda rendszerint természetbeni lakással, vagy 120 frt lakbér-illetményei pályázat útján betöltendők levén, az ezen állomásokat elnyerőni kívánók szabályszerű bizonyítványokkal ellátott kérvényeiket e f. évi augusztus hó 16-ik napjáig a főemlített város tanácsához vagy a rom. kath. helybeli iskola igazgatóságához benyújthatják.

Kelt Zentán, 1861. évi július 6-án tartott tanácsüléséből. Lovász Mihály m. k., főjegyző.

— II. A verseezi esperesi kerületben létező s Temes-megyébe kebelzett O mori magyarájku rom. kath. parochiában a tanítói és éneklői állomás megürülvén, erre f. é. augusztus 20-kaig pályázat hirdettetik. Évi járandósága a tanítónak szabad lakáson kívül e következő: 126 frt. a. ér., 50 pozs. m. buza, 2 öl fa, 50 font só, 8 font fagygyertya, 6 öl szalma, melyből az iskolai terem is fütendő, ezenfölül 600 leket meghaladó községből járuló stola. A pályázók tanítói, éneklési és orgonázási képességekről, továbbá dicséretes és józan viseletükről szóló bizonyítványokkal ellátott folyamodványaitat szíveskedjenek az aluljegyzett főesperességhez Zichyházára irányozni; a temesvár-bazsai újvatonalon utolsó posta Moravitzára.

Kelt Zichyházán, jul. 13. 1861. A krassói főesperességétől.

Adakozások.

A Szent-István-Társulat által Pesten ezekben dő házra:

A veszprémi káptalan	200 frt	kr.
Stipula József apát és kan. Egerben	5 db	arany
Góczán István szombathelymegyei pleb.	2 frt	
Ják y Ferenc oslii pleb	2	

A Szent-László-Társulatra:

A veszprémi káptalan	200 frt	kr.
Stipula József apát és kanonok Egerben	5 db	arany
Góczán István szombathelymegyei pleb.	2 frt	
Ják y Ferenc oslii lelkész	2	
Sasinek Victor capucinus atya	2	
Szök e István ezukráz N.-Kőrösön	—	34
Egy káplán	1	

Kegyes adományok.

Novák Antal tanár Szathmárott (Ürményi felett mondott emlékbeszéd 38 példányáért) 7 frt 60 kr.

Hirdetés.

A magyarországi magas clerus nagyméltóságu, méltóságos és főtisztelendő tagjainak alulirt mély tisztelettel ajánlom az általam kegyes megrendelések folytán a lehető legrövidebb idő alatt elkészíthető pázmány-mentéket, címádkat, reverendákat, palástokat, kollárékat s egyéb magyarszabásu felöltönyöket. Munkámat ajánlják már az eddig is hazánk több főpapjainak részére készített díszöltözések; készítményeim a legfinomabb kelmékből a legjutányosb árúak. Igeresics Miklós, szabómester. (Pesten, Lipót-utca 3. sz.)

A „Katholikus Néplap“ második évi folyamából teljes számú példányok még folyvást megrendelhetők.

KIADJA A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT; FELELŐS SZERKESZTŐ: KÁDAS RUDOLF.

PESTEN EMICH GUSZTÁV M. AKAD. NYOMDÁSZ (BARÁTOK TERE, 7. SZÁM).